

UNDERSKATTA INTE VÄLFÄRDSSTATENS PROBLEM

Germund Hesslow

Sydsvenska Dagbladet 1999-05-09

Kutte Jönssons replik (4.5) på min "folkhemsföreläsning" (24.4) gör mig förbryllad. Han citerar mitt påstående att det som gör individen unik är "unika gener, unika erfarenheter och slump". Detta trodde jag var ganska okontroversiellt, för att inte säga banalt, men är enligt Jönsson "sociobiologiskt" och ett uttryck för att "arv är överordnat miljö". Själv tror han att "Om man tar välfärdsstatens jämlikhetsanspråk på allvar ... [är det] mer effektivt att använda sig av en förklaringsmodell som utgår från socioekonomiska relationer...". Men till skillnad från Jönsson är jag mer intresserad av vilken förklaring till mänskliga skillnader som är *sann*, alldeles oavsett vad man tycker om välfärdsstatens jämlikhetsanspråk. Och Jönsson anför såvitt jag kan se inga argument för att det som gör individen unik är något annat än "unika gener, unika erfarenheter och slump".

Skälet till att jag uppehöll mig vid individuella skillnader var att dessa är ett problem för välfärdsstaten, som enligt min uppfattning med nödvändighet måste behandla olika människor som om de var lika. Detta är enligt Jönsson "en missuppfattning. En välfärdsstat värd namnet bör garantera en hög och jämn fördelning av de tillgångar människor besitter, vilket inte står i motsats till pluralism inom systemet." Här tror jag att han underskattar välfärdsstatens problem, vilket kan illustreras av följande exempel.

A har hustru och barn i USA, men arbetar av olika skäl i Sverige. Han behöver pengar för att kunna resa och besöka familjen och för att betala dryga daghems- och skolvavgifter i USA. Den svenska staten tar ifrån honom två tredjedelar av hans inkomst för att bl.a. finansiera daghemsplatser och bostad som han inte kan använda. **B** är homosexuell och **C** steril. De behöver varken daghem eller skola men kan ju ha användning för sina inkomster för att fylla sina liv med något annat än barn. **D** som är låginkomsttagare har genom stora uppoffringar lyckats spara ihop till det egna hus han alltid drömt om. Eftersom han i egenskap av husägare tillhör en grupp som *i genomsnitt* har höga inkomster, har han nu fått en så hög fastighetsskatt att han tvingas lämna sitt hus. **E** skulle kunna få några tusenlappar av skattebetalarna om han gick på operan. Eftersom han är tondöv vill han hellre använda dessa pengar till att hyra videofilmer. **F** har ett sjukt barn som inte kan vara på daghem. Han betalar skatt så att andra skall få daghemssubventioner på 80,000 kr per år och barn men får stå för sina egna kostnader själv. Och så vidare i oändlighet...

Politiker måste använda grova kategorier som "barnfamiljerna", "villaägarna" och "pensionärerna" och ta hänsyn till de behov som *genomsnittliga* representanter för dessa grupper tros ha. Det är helt enkelt inte möjligt för dem att konstruera ett subventionssystem som tar hänsyn till alla individuella olikheter i behov och preferenser. Tror Kutte Jönsson att han själv skulle klara det?